

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ**

Ταχ. Διεύθυνση : Διοικητήριο
Ταχ. Κώδικας : 52100
Πληροφορίες : Μάριος Τέρψης
Τηλέφωνο : 2467350200
e-mail: info.kastoria@pdm.gov.gr

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΠΡΟΣ: Το Περιφερειακό Συμβούλιο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

ΘΕΜΑ: «Επανεξέταση της κατάστασης που έχει διαμορφωθεί από την αυξανόμενη παρουσία της καφέ αρκούδας (*Ursus arctos*) στις κατοικημένες περιοχές της Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς και υποβολή προτάσεων για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του ζητήματος».

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87/07.06.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης», όπως ισχύει.
2. Την υπ' αριθ. 104180/433/07.02.2014 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 272/2014) «Λήψη μέτρων για τη διαχείριση περιστατικών προσέγγισης – αλληλεπίδρασης αρκούδας (*Ursus arctos*) σε κατοικημένες περιοχές».
3. Το υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/106760/4094/02.10.2024 έγγραφο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας περί διαβίβασης του «Οριζόντιου Πρωτοκόλλου Ενεργειών – Κατηγορίες Περιστατικών» για τη διαχείριση περιστατικών προσέγγισης αρκούδας στο πλαίσιο της ΚΥΑ 104180/433/2014 (ΦΕΚ Β' 272)
4. Την υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/139436/3380/20.12.2024 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 6991/2024), με την οποία εγκρίθηκε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την καφέ αρκούδα (*Ursus arctos*).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια η Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς αντιμετωπίζει μία διαρκώς αυξανόμενη παρουσία της καφέ αρκούδας σε οικισμούς, αγροτικές και κτηνοτροφικές περιοχές, με αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση των περιστατικών προσέγγισης ανθρώπων, των ζημιών σε γεωργικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, των τροχαίων ατυχημάτων και των επιχειρησιακών παρεμβάσεων των αρμόδιων υπηρεσιών. Η ένταση και η συχνότητα των περιστατικών έχουν πλέον διαμορφώσει μία νέα πραγματικότητα, η οποία δημιουργεί εύλογη ανησυχία στις τοπικές κοινωνίες και καθιστά αναγκαία την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του ισχύοντος πλαισίου διαχείρισης.

Η καφέ αρκούδα αποτελεί αυστηρά προστατευόμενο είδος της ελληνικής και ευρωπαϊκής άγριας πανίδας και η προστασία της αποτελεί δεδομένη υποχρέωση της Πολιτείας. Ωστόσο, η εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή του ισχύοντος θεσμικού και επιχειρησιακού πλαισίου, σε συνδυασμό με τις σημαντικές μεταβολές που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια στην εξάπλωση και τη συμπεριφορά του είδους, καταδεικνύουν ότι απαιτείται αξιολόγηση και επικαιροποίηση επιμέρους παραμέτρων της δημόσιας πολιτικής.

Η παρούσα εισήγηση επιδιώκει, μέσα από τα στοιχεία που έχουν καταγραφεί και την εμπειρία που έχει αποκτηθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες και την τοπική κοινωνία, να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός αποτελεσματικότερου πλαισίου διαχείρισης, ικανού να διασφαλίζει τόσο την προστασία του είδους όσο και την ασφάλεια των πολιτών, την προστασία της περιουσίας τους και την ομαλή λειτουργία των τοπικών κοινωνιών

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Η Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς συγκαταλέγεται στις περιοχές της χώρας όπου η παρουσία της καφέ αρκούδας είναι ιδιαίτερα έντονη και η αλληλεπίδρασή της με τον άνθρωπο εμφανίζεται με αυξανόμενη συχνότητα. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σταθερή αύξηση των περιστατικών προσέγγισης του είδους σε κατοικημένες περιοχές, οικισμούς, αγροτικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, καθώς και σε περιοχές όπου αναπτύσσονται καθημερινές ανθρώπινες δραστηριότητες.

Η εξέλιξη αυτή έχει μεταβάλει ουσιαστικά τις συνθήκες συνύπαρξης ανθρώπου και καφέ αρκούδας. Οι αρμόδιες υπηρεσίες καλούνται πλέον να διαχειρίζονται ολοένα και περισσότερα περιστατικά, ενώ οι κάτοικοι πολλών περιοχών βιώνουν με αυξανόμενη συχνότητα την παρουσία του είδους σε μικρή απόσταση από κατοικίες, σχολικές μονάδες, γεωργικές και κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, γεγονός που δημιουργεί εύλογη ανησυχία και αίσθημα ανασφάλειας.

Η αυξημένη παρουσία της καφέ αρκούδας δεν περιορίζεται μόνο στις εμφανίσεις εντός ή πλησίον οικισμών. Συνοδεύεται από ζημιές σε γεωργικές καλλιέργειες, μελισσοκομικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, καταστροφές σε περιφράξεις και λοιπές υποδομές, τροχαία ατυχήματα, καθώς και από την ανάγκη συνεχών επιχειρησιακών παρεμβάσεων των αρμόδιων υπηρεσιών για την απώθηση ζώων και τη διασφάλιση της δημόσιας ασφάλειας.

Πέραν των υλικών ζημιών και των επιχειρησιακών παρεμβάσεων που απαιτούνται για τη διαχείριση των περιστατικών, η ολοένα συχνότερη παρουσία της καφέ αρκούδας σε κατοικημένες περιοχές αναδεικνύει πλέον ως πρωταρχικό ζήτημα την προστασία της ανθρώπινης ζωής και της σωματικής ακεραιότητας. Η συνεχής εμφάνιση αρκούδων σε οικισμούς, κοινόχρηστους χώρους και περιοχές καθημερινής ανθρώπινης δραστηριότητας εντείνει το αίσθημα ανασφάλειας των κατοίκων και αυξάνει τον κίνδυνο πρόκλησης σοβαρών περιστατικών, γεγονός που καθιστά αναγκαία την προσαρμογή των μέτρων πρόληψης και διαχείρισης στις σημερινές συνθήκες.

Η πραγματική έκταση του φαινομένου αποτυπώνεται στα επίσημα στοιχεία της Διεύθυνσης Δασών Καστοριάς, τα οποία καταγράφουν τη διαχρονική εξέλιξη των περιστατικών προσέγγισης και αλληλεπίδρασης της καφέ αρκούδας με τον άνθρωπο και τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Η εξέλιξη αυτή καταδεικνύει τη σταθερή αύξηση των περιστατικών κατά τα τελευταία έτη, ενώ τα στοιχεία του 2026 αναδεικνύουν περαιτέρω επιδείνωση της κατάστασης.

Πίνακας 1. Διαχρονική εξέλιξη των καταγεγραμμένων περιστατικών

Έτος	Περιστατικά που δηλωθήκαν στην Υπηρεσία
2023	48
2024	68
2025	126
2026 (έως 25/06)	117

Πηγή: Διεύθυνση Δασών Καστοριάς.

Τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα καταδεικνύουν τη συνεχή αύξηση των καταγεγραμμένων περιστατικών κατά τα τελευταία έτη. Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι μέχρι τις 25 Ιουνίου 2026 είχαν ήδη καταγραφεί 117 περιστατικά, αριθμός που προσεγγίζει το σύνολο των περιστατικών που καταγράφηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του 2025. Η εξέλιξη αυτή επιβεβαιώνει ότι το φαινόμενο παρουσιάζει έντονη αυξητική τάση και ότι η πίεση προς τις τοπικές κοινωνίες και τις αρμόδιες υπηρεσίες εντείνεται διαρκώς. Τα στοιχεία αυτά, με την ολοένα συχνότερη παρουσία αρκούδων σε κατοικημένες περιοχές, οδηγούν εύλογα στο συμπέρασμα ότι ο πληθυσμός της καφέ αρκούδας παρουσιάζει σημαντική αυξητική τάση.

ΤΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Η εμπειρία που αποκτήθηκε τα τελευταία χρόνια από τη διαχείριση των συνεχώς αυξανόμενων περιστατικών παρουσίας της καφέ αρκούδας στην Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς οδηγεί σε ορισμένα ασφαλή και τεκμηριωμένα συμπεράσματα, τα οποία δεν μπορούν πλέον να αγνοηθούν κατά τον σχεδιασμό της δημόσιας πολιτικής.

Πρώτον, καθίσταται πλέον σαφές ότι το φαινόμενο δεν έχει προσωρινό ή συγκυριακό χαρακτήρα. Αντίθετα, παρουσιάζει σταθερή αυξητική τάση και αποκτά μόνιμα χαρακτηριστικά, γεγονός που επιβεβαιώνεται τόσο από τα επίσημα στοιχεία των αρμόδιων υπηρεσιών όσο και από την καθημερινή εμπειρία των τοπικών κοινωνιών.

Δεύτερον, αποδεικνύεται ότι οι υπηρεσίες που έχουν αναλάβει τη διαχείριση των περιστατικών επιτελούν το έργο τους με επαγγελματισμό, συνέπεια και υψηλό αίσθημα ευθύνης. Η Δασική Υπηρεσία, η Ομάδα Άμεσης Επέμβασης, η Ελληνική Αστυνομία, η Πυροσβεστική, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, οι Δήμοι και όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς ανταποκρίνονται καθημερινά σε ένα ιδιαίτερα απαιτητικό έργο, αξιοποιώντας τα μέσα που τους παρέχει η ισχύουσα νομοθεσία.

Τρίτον, η συνεχής αύξηση των περιστατικών αποδεικνύει ότι, παρά τη σημαντική προσπάθεια των αρμόδιων υπηρεσιών και τη συνεχή βελτίωση του επιχειρησιακού πλαισίου, όπως αυτή αποτυπώθηκε και με την έκδοση του «Οριζόντιου Πρωτοκόλλου Ενεργειών – Κατηγορίες Περιστατικών» από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας το 2024, η αποτελεσματική λειτουργία των υπηρεσιών δεν αρκεί πλέον από μόνη της για την αντιμετώπιση ενός φαινομένου που εξελίσσεται και αποκτά νέα χαρακτηριστικά. Όταν τα περιστατικά αυξάνονται χρόνο με τον χρόνο, η συζήτηση δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στον τρόπο διαχείρισής τους, αλλά οφείλει να επεκταθεί και στο ίδιο το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη διαχείρισή τους.

Τέταρτον, γίνεται πλέον εμφανές ότι η πραγματικότητα που βιώνει σήμερα η Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς διαφέρει ουσιαδώς από εκείνη που επικρατούσε όταν θεσπίστηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση του 2014. Η συχνότητα των εμφανίσεων, η παρουσία αρκούδων εντός κατοικημένων περιοχών, η εξοικειώσή τους με την ανθρώπινη παρουσία και η αυξανόμενη πίεση που δέχονται οι τοπικές κοινωνίες συνθέτουν νέα δεδομένα, τα οποία επιβάλλουν την προσαρμογή της δημόσιας πολιτικής.

Πέμπτον, η μέχρι σήμερα εμπειρία αναδεικνύει την ανάγκη οι αποφάσεις της Πολιτείας να βασίζονται σε ακόμη πιο ολοκληρωμένα επιστημονικά δεδομένα. Η καταγραφή του πραγματικού πληθυσμού της καφέ αρκούδας, η αξιολόγηση της φέρουσας ικανότητας κάθε περιοχής και η αντικειμενική αποτύπωση της πίεσης που δέχονται οι τοπικές κοινωνίες αποτελούν πλέον αναγκαίες προϋποθέσεις για τον σχεδιασμό μιας αποτελεσματικής πολιτικής διαχείρισης.

ΕΙΣΗΓΕΙΤΑΙ

Για όλους τους ανωτέρω λόγους, ο Αντιπεριφερειάρχης εισηγείται προς το Περιφερειακό Συμβούλιο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας την έγκριση των ακόλουθων προτάσεων και την προώθησή τους προς τα συναρμόδια Υπουργεία και τους αρμόδιους φορείς:

1. Αναθεώρηση και επικαιροποίηση του θεσμικού και επιχειρησιακού πλαισίου

Να προχωρήσει άμεσα η αξιολόγηση και επικαιροποίηση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 104180/433/2014 (ΦΕΚ Β'272), καθώς και του ισχύοντος επιχειρησιακού πλαισίου διαχείρισης περιστατικών προσέγγισης της καφέ αρκούδας, ώστε να ανταποκρίνεται στα σημερινά δεδομένα, τα οποία έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά ως προς τον αριθμό, τη συχνότητα και τα χαρακτηριστικά των περιστατικών.

2. Θεσμοθέτηση νέας Ομάδας Άμεσης Επέμβασης

Στο πλαίσιο της αναθεώρησης του θεσμικού πλαισίου να προβλεφθεί η σύσταση νέας, ειδικά στελεχωμένης Ομάδας Άμεσης Επέμβασης, με αποκλειστικό αντικείμενο τη διαχείριση περιστατικών προσέγγισης καφέ αρκούδας, πλήρη επιχειρησιακή στελέχωση και δυνατότητα 24ωρης λειτουργίας σε βάρδιες, ώστε να διασφαλίζεται η άμεση ανταπόκριση στα συνεχώς αυξανόμενα περιστατικά.

3. Άμεση επιστημονική καταγραφή του πληθυσμού της καφέ αρκούδας

Να πραγματοποιηθεί επιστημονική απογραφή του πραγματικού πληθυσμού της καφέ αρκούδας και της γεωγραφικής κατανομής του, σε συνδυασμό με την εκπόνηση μελετών φέρουσας ικανότητας ανά περιοχή και την ανάπτυξη αντικειμενικών δεικτών αξιολόγησης της τοπικής πίεσης. Η αξιολόγηση της κατάστασης δεν θα πρέπει να βασίζεται αποκλειστικά σε πανελλαδικά στοιχεία, αλλά να λαμβάνει υπόψη τη συγκέντρωση του πληθυσμού του είδους και την πραγματική πίεση που ασκείται στις τοπικές κοινωνίες.

4. Σύσταση ειδικού μηχανισμού αποζημιώσεων

Να δημιουργηθεί ειδικός μηχανισμός ή ταμείο αποζημιώσεων για την κάλυψη ζημιών που προκαλούνται από την καφέ αρκούδα και δεν αποζημιώνονται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο ή από άλλους φορείς, όπως ζημιές στο φυτικό κεφάλαιο (οπωροφόρα δέντρα), σε αγροτικές εγκαταστάσεις και υποδομές, καθώς και σε περιπτώσεις τροχαίων ατυχημάτων και λοιπών υλικών ζημιών.

5. Άμεση ενίσχυση της υφιστάμενης Ομάδας Άμεσης Επέμβασης

Μέχρι την ολοκλήρωση της επικαιροποίησης του θεσμικού πλαισίου και τη συγκρότηση νέων επιχειρησιακών δομών, να ενισχυθεί άμεσα η υφιστάμενη Ομάδα

Άμεσης Επέμβασης με πρόσθετο εξοπλισμό και μέσα, όπως ηλεκτροφόρες περιφράξεις, συναγερμοί απώθησης, θερμικές κάμερες, Drones για παρακολούθηση, συστήματα έγκαιρης ειδοποίησης και λοιπό σύγχρονο αποτρεπτικό εξοπλισμό, καθώς και με κάθε άλλο μέσο που θα ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της πρόληψης και της άμεσης διαχείρισης των περιστατικών.

6. Θεσμοθέτηση ειδικών διαχειριστικών μέτρων για ζώα με προβληματική συμπεριφορά

Να εξεταστεί, στο πλαίσιο της επικαιροποίησης του θεσμικού πλαισίου, η δυνατότητα εφαρμογής ειδικών διαχειριστικών μέτρων για άτομα καφέ αρκούδας που παρουσιάζουν επαναλαμβανόμενη προβληματική συμπεριφορά και δημιουργούν αποδεδειγμένα αυξημένο κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια ή προκαλούν κατ' εξακολούθηση σοβαρές ζημιές.

7. Συμπλήρωση των προτάσεων

Οι ανωτέρω προτάσεις δύνανται να συμπληρωθούν ή να εξειδικευθούν με πρόσθετες προτάσεις που θα διατυπωθούν κατά τη συζήτηση στο Περιφερειακό Συμβούλιο και θα εγκριθούν από το Σώμα.

Συνημμένα: Πίνακες περιστατικών εμφάνισης αρκούδας

**Ο Αντιπεριφερειάρχης
ΠΕ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ**

Δημήτριος Ε. Σαββόπουλος